

BUITEN

30^E JAARGANG N^O. 27

ZATERDAG 4 JULI 1936

MIDZOMER

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT

	INHOUD
MIDZOMER (ILL.)	BLZ. 313
HET TURKSCH SPROOKJE, DOOR HANS ALBRECHT MOSER	BLZ. 314—315
BRABANTSCH BOERENLEVEN (GEÏLL.), DOOR WILLY VERSTER	BLZ. 316—318
DUIZENDSCHOONEN (GEÏLL.), DOOR G. KROMDIJK	BLZ. 318—319
DE GROOTE ZILVERREIGER (GEÏLL.), DOOR Mr. FR. HAVERSCHMIDT	BLZ. 319—320
VAN EEN PAREL, EEN PARADIJS EN EEN REUS. (HET PARADIJS. — I. EEN OVERWELDIGENDE NATUUR) (GEÏLL.), DOOR W.	BLZ. 320—323
IN HET DENNENBOSCH (GEÏLL.), DOOR M. BARENDRECHT-HOEN	BLZ. 323—324
JONGE KIEVITEN en ZOMER IN DEN POLDER (ILL.)	BLZ. 324

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar **Rokin 74—76, Amsterdam**. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.

Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, is verboden.

Het Turksche sprookje

DOOR HANS ALBRECHT MOSER

WIJ waren voor den regenstorm in het Wirtshaus gevlucht, dat naast ons pad tegen de helling van een heuvel lag en hadden den tijd gedood met het vertellen van interessante voorvallen uit ons leven.

„Kom, Herr Wirt”, zei een van ons trio, toen wij elk een beurt gehad hadden, tot den waard, die belangstellend had zitten meeluisteren, „nu is het uw beurt. Maar we zullen met u een uitzondering maken: u behoeft ons geen avontuur te vertellen, maar u zult wel een bergsage, een sprookje of iets dergelijks kennen. Ein Wirt hört doch maucherlei”.

„Een sprookje!” riep de waard uit, „goed, een sprookje kan ik u vertellen. Het heeft wel niets met de bergen te maken, maar 't is een aardig verhaaltje. Een paar jaar geleden hoorde ik het van een doortrekkenden tapijtenhandelaar — ik geloof, dat hij een Turk was”.

„Prachtig! Laat hooren uw sprookje, Herr Wirt!”

„Te Bagdad,” begon de waard, woonde eens een oude koopman. Hij was heel rijk, maar wilde altijd nog rijker worden, want hij had de eerezucht, bij zijn dood meer na te laten dan iemand anders. Toen nu de dood aan zijn deur klopte, werd hij heel treurig, want hij had nog groote zaken op het oog, waarvoor hij evenwel een jaar noodig zou hebben.

Daar bezocht hem kort voor zijn dood een jongeman, de zoon van een vriend, welke laatste eveneens heel rijk, maar gierig was. Bij het gesprek, dat volgde, bleek al spoedig, dat beiden reden tot klagen hadden. De oude man wilde leven, maar de wreede dood gunde hem het leven niet; de jongeman wilde van het leven genieten, maar de gierige vader gunde hem geen genot. En toen zij zoo klaagden, kwam de oude man plotseling op een idee.

„Kijk”, zei hij tot den jongeman, „ik ben rijk, maar rijk voor den dood; jij bent arm, maar rijk voor het leven. Ik heb leven noodig, jij geld. Geef mij van jouw rijkdom en ik geef jou van mijn rijkdom; geef mij een jaar van jouw leven, dan geef ik jou tweeduizend zilverlingen”.

De jongeman dacht: Ik ben nog jong en heb nog veel jaren voor den boeg; wat maakt dan één jaar voor mij uit? En hij verklaarde zich bereid den ouden man voor tweeduizend zilverlingen een jaar af te staan.

Verheugd grijpt de oude man in zijn geldbuis en geeft den jongeman tweeduizend zilverlingen. Met opgeruimd gemoed strijkt de jongeman het geld op, staat den ouden man een jaar af en valt dood neer. Groot was de schrik van den ouden man! En hij zei tot den dooden jongeling: Hoe staat het eigenlijk als jouw tijd al vóór een jaar om geweest zou zijn en je me bedrogen hebt? Maar hij waagde het toch niet, hem het geld weer af te nemen, want het had den jongeman weer in het leven terug kunnen roepen en hemzelf in den dood kunnen zenden.

Met een bekommerd hart droeg hij dus den dooden jongeling naar zijn ouderlijk huis, maar hoedde zich wel aan de ouders mede te deelen, waaraan hun zoon gestorven was.

De ouders weeklaagden eerst luide, maar troosten zich den volgenden dag met het op hun overleden zoon gevonden geld en begroeven den derden dag den nu zoo innig geliefde met groote plechtigheid.

Met groote haast, daar hij geen tijd te verliezen had, behartigde de oude man zijn zaken; hij was zich er wel van bewust, dat de dood hem nu elk oogenblik onaangediend verrassen kon. En werkelijk, precies een half jaar na het sterven van den jongeling viel hij evenals deze plotseling dood neer. De jongeman had hem voor een half jaar bedrogen.

Nu begaven de erfgenamen van den ouden man, die iets vernomen hadden van zijn ruil, zich naar den vader van den overleden jongeman en eischten de tweeduizend zilverlingen terug; want, zeiden zij, onze vader heeft een jaar gekocht en niet een half jaar. Een paard is een paard en een jaar een jaar! Wie een paard koopt, wil een heel paard, niet een half; wie een jaar koopt, wil een heel jaar en niet een half. Met een half jaar is hij even weinig geholpen als een ander met een half paard.

De vader van den jongeman, was, toen hij van dezen merkwaardigen ruilhandel hoorde, niet weinig verbaasd en verontwaardigd; hij noemde den ouden man den moordenaar van zijn zoon en wilde den erfgenamen de deur voor hun neus dichtslaan. Maar dezen zetten hun voet tusschen de deur en zeiden: „Kalm aan, kalm aan, ouwe! Wie heeft je zoon bijna van honger laten omkomen?”

Nu viel er met den vader te redeneeren. „Terwille van jullie goeden vader, mijn dierbaren vriend”, verklaarde hij den erfgenamen, „ben ik bereid, jullie duizend zilverlingen terug te geven. Duizend zilverlingen, niet meer, want een jaar is geen paard, en is een heel jaar tweeduizend zilverlingen waard, dan is een half jaar

duizend zilverlingen waard. Maar behalve de duizend zilverlingen, die ik behoud, eisch ik voor de vergoten tranen een smartgeld van duizend zilverlingen. Want,' riep de oude huichelaar jammerend uit, 'had jullie vader mijn zoon niet tot zoo'n vloekwaardigen ruil verleid, dan had ik mij nog een half jaar kunnen verheugen in het leven van mijn zoon en de tijd, dat ik hem nog beweenen moet, was een half jaar korter geweest'.

De erfgenamen lachten luide om de krokodillentranen van den oude en aangezien zij het niet eens konden worden, kwam het geval voor den kadi.

De rechter beval eerst den vader, de tweeduizend zilverlingen op zijn tafel te leggen, want, zei hij, aldus waren zij gemakkelijker te verdeelen, dan wanneer ze eerst nog uit een geldbuidel te voorschijn moesten komen. Daarop liet hij zich het geval door beide partijen vertellen, eerst door den vader van den jongeman, vervolgens door de erfgenamen van den ouden man, en luisterde aandachtig.

Toen beide partijen uitgesproken hadden, stond de rechter uit zijn zetel op en zei het volgende:

'Met gelijke welwillendheid en opmerkzaamheid heb ik naar u beiden geluisterd. Maar hoe rechtvaardiger de rechter zijn welwillendheid over beide partijen verdeelt, des te zwaarder valt het hem, recht te spreken. Alvorens ik dus in dit lastige geval een vonnis kan vellen, moet ik elk uwer een vraag stellen. Ik geef u den raad, mij naar waarheid te antwoorden'.

En zich tot den vader wendend, stelde hij dezen de volgende vraag:

'U zeide: De tranen, die u een half jaar lang vergoten hebt, zouden een smartgeld van duizend zilverlingen waard zijn. Hebt gij, zwaarbeproefde vader, werkelijk zooveel tranen vergoten, dan hebt ge minstens recht op dit smartgeld. Zeg mij nu eens eerlijk: hoeveel hebt ge door den dood van uw zoon uitgespaard?'

De vader denkt: ik zal slim zijn. De som, die ik noem, zal van het smartgeld afgetrokken worden en daarom zal ik weinig opgeven.

'Zes zilverlingen, heer rechter, één zilverling per maand', zei de vader. 'U ziet, dat is niet veel'.

'Juist', zei de rechter, 'maar als ge uw zoon in een half jaar niet meer dan zes zilverlingen gaf, kan uw smart over hem ook niet meer dan zes zilverlingen waard zijn. Tegen de smart om den dood van uw zoon weegt dus rijkelijk de som op, die ge door zijn vroegtijdigen dood bespaard hebt'.

Hierop wendde de rechter zich tot de erfgenamen, die zich al van leedvermaak verkneukelden en stelde hun de volgende vraag:

'Gij hebt gezegd: een paard is een paard, een jaar is een jaar. Evenals een half paard waardeloos is, heeft ook een half jaar geen waarde. Is dit zoo, o arme bedrogen erfgenamen, dan zijn de tweeduizend zilverlingen voor u. Want nog nooit heb ik iemand gezien, die, wanneer bleek, dat het paard, hetwelk hij voor tweeduizend zilverlingen gekocht had, slechts een half paard was, zich ook tevreden stelde met dat halve paard. Zegt mij nu eerlijk: hoeveel hebt ge door den lateren dood van uw vader gewonnen?'

De erfgenamen denken: we zullen slim zijn. Hoe

hooger de som is, die onze vader door zijn uitgestelden dood gewonnen heeft, des te hooger is ook de som, die hem door zijn te vroegen dood ontgaan is. We zullen veel opgeven.

'Tienduizend zilverlingen, heer rechter', zeiden de erfgenamen. 'U ziet, hoeveel ons ontgaan is'.

'Ik zie het', antwoordde de rechter, 'maar is een jaar een jaar, zooals een paard een paard, en is een half jaar dus even weinig waard als een half paard, hoe is het dan te verklaren dat uw vader in een half jaar tienduizend zilverlingen gewonnen heeft? Het is mij niet bekend, dat een half paard ooit zoo'n voordeel aangebracht heeft. Dus deugt er ook iets niet aan die tienduizend zilverlingen — en breng ze dan bij mij, opdat ik onderzoeken kan van welken schurk uw vader ze gekregen heeft, waarna de tweeduizend zilverlingen voor u zijn, òf die tienduizend zilverlingen deugen wel, zijn goed geld. Behoudt ze dan, en de vader van den overleden jongeling heeft gelijk: een jaar is niet een paard, en is een heel jaar tweeduizend zilverlingen waard, dan is een half jaar er duizend waard. Hoe staat het dus met die zilverlingen?'

De erfgenamen moesten van twee kwaden het minste kiezen en antwoordden kleintjes: 'De tienduizend zilverlingen zijn goed geld'.

'Mooi', zei de wijze rechter, 'behoudt ze dan en neem hier bovendien de duizend zilverlingen, waarvoor de jongeling uw vader bedrogen heeft'.

De erfgenamen namen de duizend zilverlingen uit de handen des rechters aan, blij, tenminste zooveel voor zich gered te hebben.

'En gij', wendde de rechter zich tot den vader, 'neem de andere duizend zilverlingen, waarvoor uw zoon den vader der tegenpartij niet bedrogen heeft'.

Ook de vader was blij, tenminste duizend zilverlingen te kunnen opstrijken en juist wilden hij en de erfgenamen heengaan, toen de rechter hen nog eens terugriep en hun het volgende zeide:

'Ge vergist u, mijn vonnis is nog niet afge-loopen. Ieder van u heeft nu hetgeen hem toekomt, maar wat mij toekomt, heb ik nog niet. Omdat gij', wendde hij zich tot den vader, 'voor slechts zes zilverlingen tranen vergoten hebt om uw overleden zoon, moet ge een boete van duizend zilverlingen betalen. En omdat gij', wendde hij zich tot de erfgenamen, 'een jaar niet van een paard kunt onderscheiden, moet ge ook een boete van duizend zilverlingen betalen. Ieder uwer boet voor hetgeen hij niet heeft: de eene voor het hart, dat hij niet heeft; de anderen voor het verstand, dat zij niet hebben'.

Wat bleef den vader en den erfgenamen anders over, dan de in den zak gestoken duizend zilverlingen weer terug te geven? En terwijl de rechter tevreden de tweeduizend zilverlingen in de staatskas streek, trokken de vader en de erfgenamen met de langste gezichten af, die men sedert de verdrijving van Adam en Eva uit het Paradijs ooit heeft kunnen zien''.

Foto Doeser

EEN OIRSCHOTSCH BOERENGESIN AAN DEN MAALTIJD

BRABANTSCH BOERENLEVEN

DOOR WILLY VERSTER

IN dorpen en gehuchten, die te midden der eenzaamheid van het Brabantsche land liggen, treffen we veelal nog een boerenras aan, dat nog weinig onder den nivelleerenden invloed der steden geraakt is. Over het algemeen zijn de Brabantsche boeren een vroolijk, goedgehartig en eenvoudig slag menschen, die door hun gemoedelijkheid min of meer verschillen van de plattelandsbewoners der noordelijke provinciën. De Brabantsche boer heeft gewoonlijk een tevreden karakter, hetgeen mede toegeschreven wordt aan zijn godsdienstigen aard. Hij is zeer geloovig katholiek, weet zich geduldig te schikken in het onvermijdelijke en beweert in zijn berusting, dat „wat God doet wel gedaan is.” De eerbied voor het gezag heeft zich bij dit volk tot een deugd ontwikkeld, en de dorps-burgemeester en de pastoor staan in hoog aanzien. ☼ Een met den godsdienstzin dezer boeren merkwaardig contrast vormt wel het bijgeloof, dat in sommige streken, in het bijzonder in afgelegen dorpen en gehuchten, nog vrij veelvuldig voorkomt en verschillende Brabantsche schrijvers memoreeren in hun werken sterke staaltjes daarvan. Zoo schreef Dr. L. Deckers in zijn leerzaam werk „De landbouwers van den Noordbrabantschen zandgrond” nog enkele tientallen jaren geleden: „Dikwijls kan men verhalen hooren om van te rillen, over heksen, spookhuizen, be-tooverde beesten, de kwade hand, den gloeienden man in de hei (dwaallichtjes), kattendans en meer

van dat fraais. Op sommige dorpen neemt men het als een vaststaand feit aan, dat bij branden de pastoor in staat is den wind te doen veranderen, elders weer ontwaart men kindertjes, die niet genezen kunnen, wyl ze behekst zijn. Dikwijls woont de heks op hetzelfde dorp, in de persoon van een oud vrouwtje. Heeft zich in het hoofd-kussen van den kleine een krans gevormd en is deze goed en wel verbrand, dan is de ziekte dra-geweken. ☼ Hier en daar wonen vrouwtjes, die het heel druk hebben met het „overlezen” van wonden, kneuzingen en verstuikte voeten. Aan kwakzalversmiddelen wordt vaak meer vertrouwen geschonken dan aan de geneesmiddelen, door den knapsten dokter voorgeschreven.” ☼ Tot zoover de geachte schrijver. ☼ Op mijn onderzoek betreffende het bijgeloof in Brabant heb ik in de verschillende door mij bezochte dorpen en gehuchten geen sporen meer kunnen ontdekken omtrent het geloof in spoken, heksen of andere kwade geesten. Dat er echter nog dorpelingen zijn, die een blind vertrouwen hebben in het z.g. „overlezen”, heb ik meer dan eens kunnen constateeren. Het kras-sen van een kraai, die eenige malen boven het hoofd cirkelt, het huilen van een hond of het krassen van een uil in den nacht, is voor sommige plattelandsbewoners nog immer het teeken, dat er binnenkort „in de buurt” iemand zal overlijden. Maar aan laatstgenoemde teekens gelooft ook menig stedeling en wie van beiden het aan „bijgeloovig-

Foto Dooser

TOEBEREIDSELEN VOOR HET MIDDAGMAAL (HEEZE)

heid" wint, staat nog te bezien. ☞ Heeft de stedeling niet zijn „mascotte", bestaat er geen bijgevoel bij de wedrennen en tientallen kleinigheden in het dagelijksch leven, welke een groote rol spelen in zijn leven? Zijn de helderziendheid en de waarzeggerij geen bijzonder winstgevende bedrijven? En bestaan er ook hier en daar niet vereenigingen welke de bijgeloovigheid bestrijden? De bijgeloovigheid in de steden neemt eerder toe, terwijl zij op het platte land afneemt, tenminste waar het Nederland betreft. ☞ Onder de Brabantsche boeren heerscht nog menig folkloristisch gebruik. ☞ Een eigenaardige gewoonte, die we nog in verschillende dorpen aantreffen en de gemeedelijkheid van het land typeert, is wel het gebruik van het „verschool" of „schoolbier". ☞ Wanneer een jongpaartje gaat trouwen, is zoowel het meisje als de jongeman „zedelijk" verplicht de jongelui en de mannen van het buurtschap in een koffiehuis op bier te trakteren. Tusschenden ondertrouwen den trouwdag moet de kastelein de bestelling van het bier hebben ontvangen, welke bestaat uit

een of twee vaten of een zeker aantal flesschen van het begeerlijke gerstennat. ☞ Op den avond van den dag, dat het schoolbier „rondgezegd" is, verzamelen de jongelui en de mannen zich in 't café en drinken ontelbare glazen op 't welzijn van het trouwlustige paar. ☞ Vervolgens begeven de feestvierders zich naar het ouderlijk huis der bruid, waar zich het jonge paar bevindt en schieten hun geweren, buksen, revolvers en pistolen af, zoodat men de salvo's zelfs tot in de naburige dorpen kan hooren. ☞ Tot slot wordt nog een leutigen kringdans om het paar uitgevoerd en is de bierfuif weer afgelopen. ☞ Wee echter het paartje dat zich niet aan de tractatie houdt! Men maakt zoo goed mogelijk gelijkende poppen en hangt deze met een toepasselijk bijschrift in een boom. ☞ We zagen kort geleden te St. Michielsgestel nog zulke schandpoppen „van een ondertrouwd paar" in een boom hangen, waarvan „de bruid" het volgende vers droeg:

Ik hang hier hoog, ik hang hier droog
Vóór ik trouw nog uit te waaien.
Men hing mij op dit plaatsje neer
Nog vóór de haantjes kraaien.
Ik zou hier niet gehangen zijn
Indien ik mij had gekweten
Van mijne taak om vóór 't festijn
Eerst nog het bier te geven.

Nu hang ik hier voor spotternij
Voor alle ingezetenen
Had ik maar beter nagedacht,
Dan had ik 't wel geweten.
Voor sommigen wilde ik het doen,
Doch ik vond het toen niet noodig,
Want de menschen vinden het fatsoen
Mij te groeten overbodig.

☞ Het kan gebeuren, dat de wandelaar op een zijner zwerftochten door dit land een eenzame boerenhoeve ontwaart, waar hij bijvoorbeeld den weg wil vragen. Hij betreedt het erf, doch vindt de deur gesloten. In de omgeving is geen sterfeling te zien, maar naast de deurpost staat een

VOGELSCHIETEN MET DEN KRUISBOOG IN BRABANT

grootte heibezem, die daar speciaal geplaatst is met het oog om eventuele bezoekers aan te kondigen, dat de bewoners tijdelijk afwezig zijn. ☼ Onder de oude Brabantsche gebruiken neemt het z.g. vendelzwaaien een belangrijke plaats in en vooral bij gelegenheid van feestelijkheden en wedstrijden kan men nog van dit edele spel genieten. Dan komen de oude gilden uit de verschillende dorpen bijeen, verenigingen — waarvan sommige reeds in de 14e of 15e eeuw opgericht zijn — om hun behendigheid in het vendelzwaaien te toonen. ☼ Terwijl de gildentamboer een dof gerommel aan zijn trom ontlokt, zwaait de vendelier het prachtige vaandel, met den zwaren koperen staafbal, die somtijds 14 tot 16 kg weegt. Vliegenvlug zwaait hij het heen en weer beurtelings om de beenen, over de dijen, laat het horizontaal om zijn lendenen rondzwieren, vervolgens een oogenblik door de lucht zoemen, vangt het vendel weer op, werpt zich dan, terwijl hij de vlag nogmaals

op gooit, plotseling op den grond, en toont zijn meesterchap in het vaandelwerpen door te zorgen, dat zelfs in deze moeilijke houding het vaandel geen tipje van den grond raakt. ☼ Geleidelijk wordt het roffelen van de trom hef-

tiger en sneller, steeds wentelt de vaan om hoofd, schouders en armen, beenen en middel van den vendelaar, die als het ware één is met zijn dierbare oude gildenvlag. ☼ Dan klinkt plots een schel fluitje. Terstond houdt het roffelen op, de vendelier staakt het zwaaien, gaat in de houding staan, en brengt het eere-vaan's saluut aan de jury. Een groote pot schuimend bier is de belooning van den „vendelvirtuoos” voor zijn schitterende, doch vermoeiende prestatie. ☼ Wij deelen dan ook volkomen de opinie van vele schrijvers, die het vendelzwaaien algemeen prijzen als „een volkspel van edele kwaliteiten, dat de spieren staalt en het schoonheidsgevoel bevredigt.” ☼ Een typisch gebruik is ook het z.g. vogelschieten. ☼ Op een paal bevindt zich, stevig bevestigd, een houten vogel, die als mikpunt dient. ☼ Op den vogel wordt geschoten met kruisboog of met oud-model legergeweren, waarbij nog dienst doen laadstok, kruithoorn en kogels, welke laatste door de boeren gedurende den wintertijd zelf worden gemaakt. ☼ Wanneer de vogel getroffen is, valt hij bij wijze van spreken „van zijn stok” en trekt men hem door middel van een ijzerdraad weer omhoog op zijn oude

standplaats. ☼ Buiten de wedstrijden wordt op den vogel geschoten om een potje bier, sigaren, of geld. ☼ „Leerlingen” of jonge krachten leeren eerst „opgelegd” schieten, d.w.z., dat het geweer rust op een speciaal gefabriceerde stelling (een soort lat, welke horizontaal ligt en bijgevolg het schieten vergemakkelijkt). De „leerling” mag niet eerder „uit de vrije hand” (los) schieten, dan na een proef van bekwaamheid te hebben afgelegd, die door den hoofdman wordt goedgekeurd. ☼ Op wedstrijden wordt om prijzen geschoten (Jaarlijksch prijsschieten). Elke schutter heeft dan recht op 10 à 12 schoten. ☼ De prijzen bestaan uit huishoudelijke artikelen en de hoofdprijs uit een médaille. Dat er bij zulk een gelegenheid een „stevig” potje bier gedronken wordt, valt licht te begrijpen, maar het huishoudelijk artikel, dat de meeste mannen als prijs hebben geschoten en bij hun thuiskomst meebrengen, vergoedt natuurlijk veel bij „moeder de vrouw”. ☼ De onder-

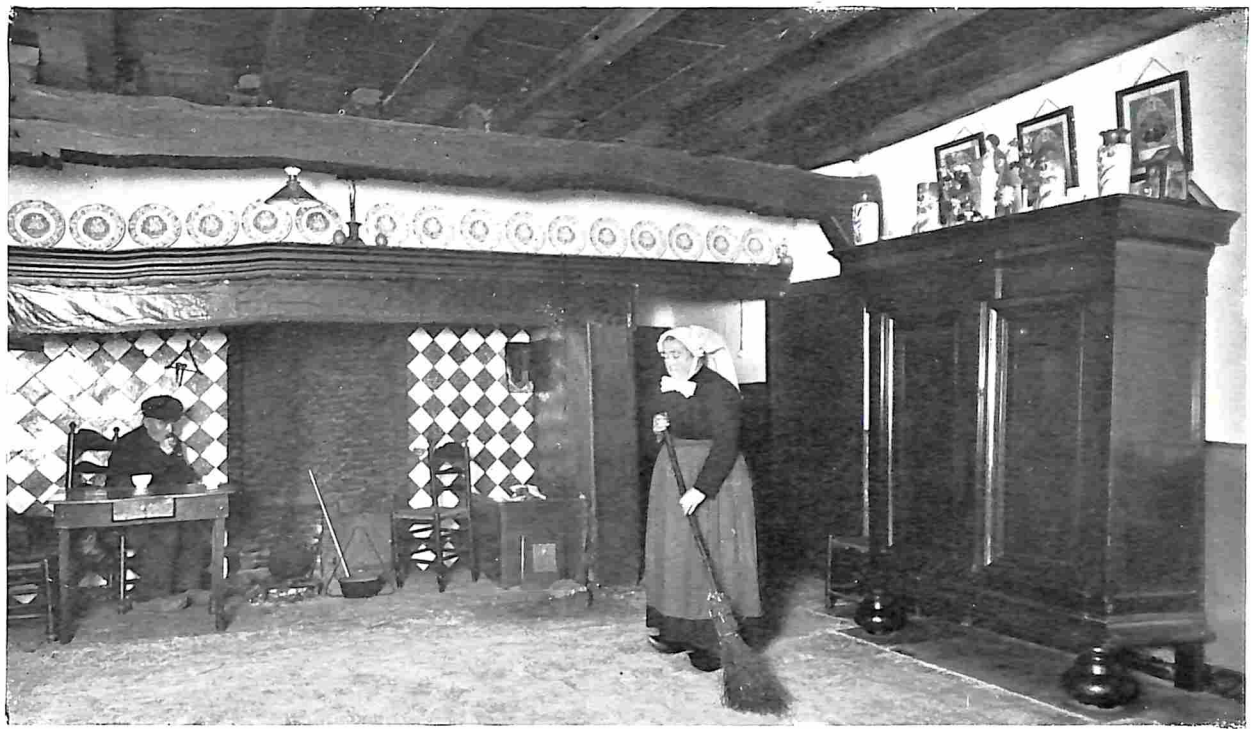

Foto Deeser

BRABANTSCH E K A M E R (T E H A A R E N)

linge wedstrijden, het z.g. potverteren, hebben uitsluitend voor de leden plaats. ☼ Hierbij is het de gewoonte om den „koning” met de trom aan zijn huis af te halen, en daarna in optocht naar het schietterrein te marcheer¹⁾.

☼ De „koning” is getooid met hoogen hoed; zijn borst is geheel versierd met schilden en médailles (gewonnen prijzen op verschillende wedstrijden, en eigendom van de vereniging). ☼ Op het feestterrein is het een drukte van belang en wordt onder het genot van een vaatje bier en worstenbrood geschoten. ☼ Een en ander wordt opgeluisterd door de vroolijke tonen van de dorpsharmonie of van een harmonica: de echte Brabantsche leut viert hoogtij!

(Slot volgt)

Duizendschoonen

DOOR G. KROMDIJK

HET is nog niet zoo heel lang geleden, dat men in elken stadstuin te vergeefs zocht naar een hoekje Duizendschoonen. Op 't platteland alleen, en dan nog speciaal in de tuintjes rondom de boerderij, werd deze plant nog in eere gehouden, en ook thans treft men ze daar nog wel aan. ☼ Het is wel eigenaardig dat zoo'n

1) De schutter die het hoogst aantal punten schiet wordt tot „koning” uitgeroepen. Na drie achtereenvolgende jaren wordt hij „keizer” en geniet het voorrecht, dat hij in 't vervolg geen contributie meer behoeft te betalen.

algemeen bekende plant zoo weinig meer voor tuin gebruikt, doch toen de figuur-perken en Duizendschoonen geen plaats meer. ☼ De tijd van figuur-perken ligt al weer ver achter ons; in plaats hiervan hebben we de bloemenborders, rotsborders — soms zijn het slechts bloemstrooken — gekregen. Het hindert eigenlijk niet hoe we dien aanleg noemen, als hij maar aan het doel beantwoordt en ons een massa bloemen geeft. ☼ In de tegenwoordige bloemenborders is men niet aan strenge lijnen gebonden, en daarom moet ge ook een plekje inruimen voor de Duizendschoonen. Ik heb wel eens hooren beweren dat men ze ouderwetsch vindt. Och, is een plant wel ooit ouderwetsch? — Misschien denkt u ook nog aan de bonte, geringde soorten van vroeger, maar deze behoeft ge niet meer te nemen, er zijn thans een groot aantal éénkleurige soorten in den handel. ☼ Bijzonder mooi is Pink Beauty, prachtig zalmkleurig rose; Scarlet Beauty, scharlakenrood; nigricans, donker bruinrood en Dunetti, bloedrood. Vooral de kleur van de variëteit Pink Beauty is iets geheel aparts, een kleur, die men te vergeefs bij andere bloemen zoekt, en daarom voor den border bijzonder aanbevelenswaardig is. Niet alleen in den border, doch ook als voorbeplanting in een heestergroep zijn de Duizendschoonen heel goed te gebruiken. Het grootste effect bereikt men door ze tegen een groenen achtergrond te planten. Vooral de bloedroode kleuren doen het daar bijzonder goed, op eenigen afstand doet zoo'n kleurgroep heel sterk aan

DIANTHUS BARBATUS OCULATUS MARGINATUS GRANDIFLORUS (DUIZENDSCHOON)

Uit: „Vaste, Tweejarige en Rotsplanten”, Uitgave N.V. Turkenburg, Bodegraven

Phloxen of Vlambloemen denken. ☼ De Duizendschoon of Dianthus barbatus is een tweejarige plant, d.w.z. dit jaar gezaaid, bloeit ze den volgenden zomer. Een echte tweejarige plant is het niet, immers die behoort na den bloei zaad te geven en af te sterven. Vooral het laatste is iets wat de Duizendschoon nog wel eens vergeet, doch we kunnen haar dat moeilijk kwalijk nemen. Bij een goede verzorging neemt ze vaste-plant allures aan, en kan ze jaren op de zelfde plaats blijven staan. De bloei wordt echter elk jaar minder, en daar de cultuur, ook voor den liefhebber heel eenvoudig is, kan men ze beter elken zomer zaaien. ☼ Juni—Juli is een geschikte tijd

om Duizendschoonen te zaaien, doch langer wachten we er liever niet mee, anders worden de planten vóór den winter niet groot genoeg, en zouden ze pas het derde jaar bloeien. ☼ Het zaad kan men op een lichtschaduw-plekje in den vollengrond uitstrooien, waarna men het met een dun laagje aarde bedekt. Houdt men de aarde voldoende vochtig, dan staan de plantjes binnen een dag of tien boven den grond. Heeft men er gelegenheid voor, dan moet men het jonge goedje éénmaal verspenen, op een onderlingen afstand van 5 cm. Later worden ze dan nogmaals op een apart bedje, afstand 15 cm, gezet, om ze in het najaar met een flinke kluit op de bestemde plaats uit te planten. Bij het verspenen moet men de plantjes zoo diep mogelijk zetten. Duizendschoonen groeien n.l. nogal omhoog, de wind zou dan de dunne stengeltjes afdraaien. ☼

Hoewel ze winterhard zijn, verdient het toch aanbeveling, er wat rijshout of een paar sparretakken tusschen te leggen.

DE GROOTE ZILVERREIGER

DOOR MR. FR. HAVERSCHMIDT

ZILVERREIGERS komen in een groot aantal soorten in alle werelddeelen voor, doch Europa is slechts twee soorten rijk. De Groote Zilverreiger, die iets grooter is dan onze bekende Blauwe Reiger, is verreweg de zeldzaamste en is beperkt tot Zuidoost-Europa, waar hij, hoewel overal in gering aantal, nog op eenige plaatsen voorkomt. In het Westen reikt zijn verspreidingsgebied tot in Hongarije, waar thans nog een tweetal broedplaatsen zijn. ☼ De

Kleine Zilverreiger is meer dan de helft kleiner, veel talrijker dan zijn grootere verwant en komt bovendien veel westelijker nog voor, daar hij o.a. broedt in Zuid-Frankrijk (Rhônedelta), Zuid-Spanje en Portugal, waar nog verschillende groote kolonies zijn. ☼ De Groote Zilverreiger, waarover wij het thans speciaal zullen hebben, is een smetteloos witte vogel, die in den broedtijd de bekende sierveeren (aigrettes) draagt, welke vroeger, in den tijd van de veerenmode, zulk een hooge waarde

hadden en die bijna de oorzaak zijn geweest, dat deze vogels overal met uitroeiing werd bedreigd, daar zij juist in den broedtijd, als de sierveeren op hun mooist waren en dus de meeste waarde hadden, hevig werden vervolgd en op groote schaal uitgemoord. ☼ De hierbijgaande foto van een nest met twee bijna volwassen jongen werd op een der broedplaatsen in Hongarije gemaakt, waar de vogels thans streng worden beschermd, doch in slechts weinige paren voorkomen. Deze broedplaats bevindt zich aan de zuidwestzijde van de Plattensee (Balatonmeer), waar het riviertje de Zala in genoemd meer uitmondt. Aan weerszijden van dit meertje strekt zich een zeer uitgestrekt moerasgebied uit, Kisbalaton (d.w.z. Klein Balaton) genaamd. Schier onafzienbare rietvelden, afgewisseld door groepjes waterwilgen en open stukken water vormen een dorado voor alle mogelijke moerasvogels. In de waterwilgen en in de rietvelden bevinden zich groote kolonies Ibissen, Kwakken, Ralreigers, Blauwe- en Purperreigers en ook Lepelaars. Kuikendieven vliegen laag over het riet en vinden in de groote vogelkolonies een gemakkelijken buit, tallooze Rietzangers, Baard- en Buidelmeezen, onderscheidene soorten Eenden en zelfs

Wilde Ganzen herbergt dit prachtige gebied, dat ons een voorstelling geeft hoe ons eigen waterrijke en moerasrijke land er in vroeger eeuwen moet hebben uitgezien. ☼ De Groote Zilverreigers houden zich wat afzijdig van de groote nederzettingen der andere Reigerachtigen, doch broeden in een groep van een tiental

paren in een uitgestrekt rietveld, waar het riet eenige meters hoog is en waar men niet dan met de grootste moeite in kan doordringen. Hoog in het prachtig zware riet, op ongeveer manshoogte, zijn de groote nesten, eveneens geheel uit doode rietstengels bestaande, gebouwd en in vrijwel alle nesten staan onbewegelijk de smetteloos witte jonge Zilverreigers, die ten tijde van ons bezoek bijna volwassen waren. Door de onbegaanbaarheid van het terrein en den korten duur van ons bezoek

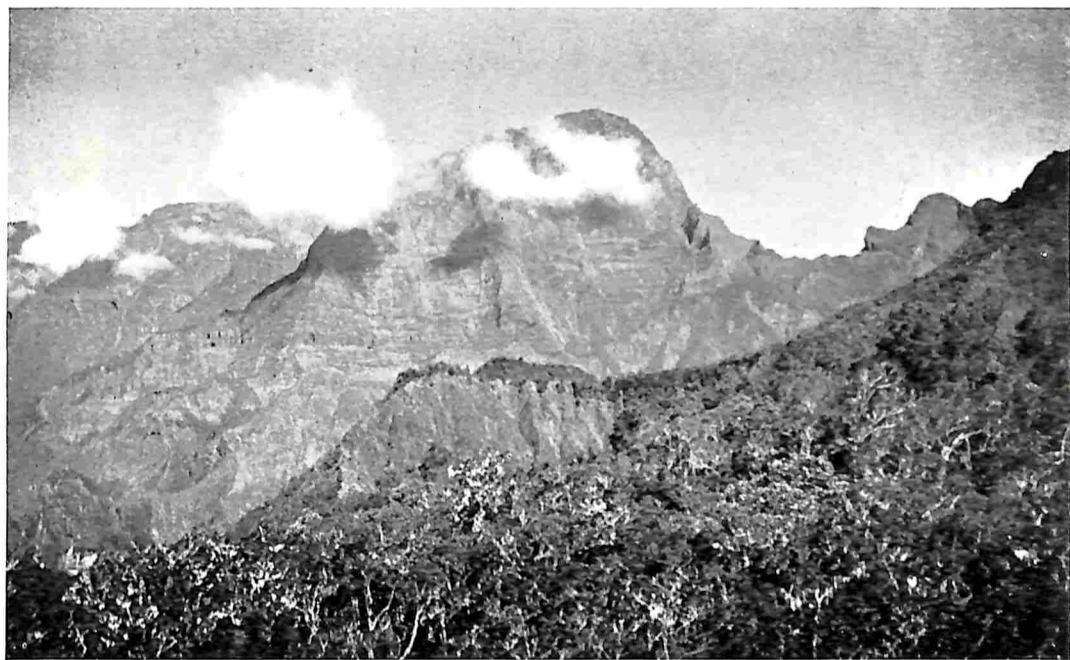
viel aan het fotografeeren van de oude Zilverreigers, die bovendien buitengewoon schuw zijn, niet te denken en moest worden volstaan met eenige foto's van de jongen in het nest, hetgeen trouwens al moeilijkheden genoeg opleverde. Een hoogst onaangename bijkomstigheid van de moerassen in Hongarije is namelijk de groote hoeveelheid bloedzuigers, die daarin voorkomen. Deze bloeddorstige dieren maken het absoluut noodzakelijk met leeren- of rubber-waterlaarzen in dergelijke terreinen door te dringen, daar zij zich op iedere onbeschermdede plek vastzuigen en een niet gering bloedverlies veroorzaken, terwijl zij bovendien zeer moeilijk te verwijderen zijn, wanneer zij zich eenmaal hebben vastgezogen, en het hevig bloedende wondje moeilijk te stelpen is. Eenige uit het nest gevallen vogels die wij aantroffen, waren dicht bezet met bloedzuigers, die zich geheel volgezogen hadden. ☼ Een paar maal kwam een der oude Zilverreigers langs vliegen, toen wij bij hun nesten stonden en konden wij de groote witte vogels in hun statige vlucht bewonderen; ook hadden wij

Foto Mr. F. Haverschmidt
JONGE ZILVERREIGERS IN HET NEST

al het geluk gehad een paar maal een Zilverreiger bij een open stuk water bij de vischvangst te verrassen. ☼ Het moge voor iederen natuurliehebber

een voldoening wezen te hooren dat deze prachtige vogels thans in Hongarije op hun weinige broedplaatsen worden beschermd, hetgeen echter niet wegneemt, dat de toekomst voor deze zeldzame vogels nog hoogst onzeker is. Zilverreigers zijn namelijk trekvogels die na den broedtijd wegtrekken naar zuidelijker streken en op hun reis daarheen vallen er maar al te veel aan schietlustigen ten offer. Hun grootte, hun opvallend mooie witte verschijning, zijn de oorzaak dat er veel op hen wordt geschoten, al moge het waar zijn dat hun groote schuwheid en voorzichtigheid een waarborg zijn dat zij niet spoedig binnen schootsafstand zullen komen.

BIJ CILAOS OP LA RÉUNION. DE WOLKVORMING BEGINT

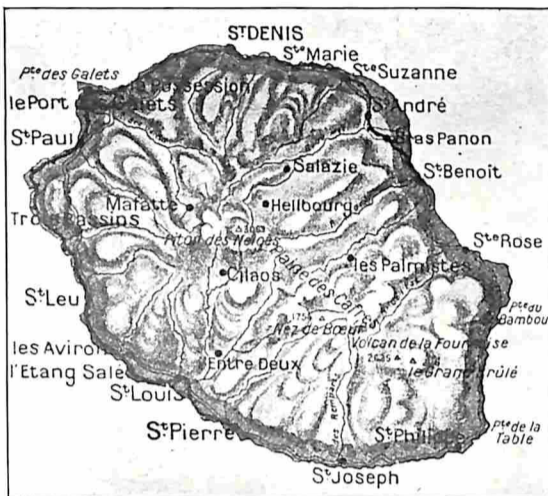
Van een parel, een paradijs en een reus

HET PARADIJS — I. EEN OVERWELDIGENDE NATUUR

NU we het eiland Mauritius met een parel vergeleken hebben¹⁾, zal het den lezer niet moeilijk vallen te raden met welk eiland in den Indischen oceaan we het paradijs bedoelen. Het ligt op maar „één nacht stoomen” van de parel in west-zuidwestelijke richting. Het is het eveneens tot de groep der Mascarenen behorende eiland La Réunion. ☼ Evenals het eerstgenoemde werd het waarschijnlijk in 1506 door de Portugeezen ontdekt, die zich er evenwel niet vestigden. Het eiland bleef verder onbewoond, tot het in 1638 door de Franschen in naam van Lodewijk XIII in bezit werd genomen. De eigenlijke kolonisatie had plaats onder Lodewijk XIV in 1665. Sedert dat jaar heeft de naam van het eiland voortdurend gewisseld tusschen „Ile de Bourbon” en „Ile de la Réunion”, totdat van 1848 af de laatste naam behouden werd. Waarom onze kloeke voorvaders van de 17e eeuw dit pracht-eiland niet in bezit hebben genomen, is ons niet bekend. Het zou, wat natuurschoon betreft, een ster van de eerste grootte geweest zijn in het Nederlandsche Rijk. ☼ Hoewel Réunion, evenals Mauritius, van vulkanischen oorsprong is, verschilt het er in vele opzichten totaal van. ☼ Is Mauritius een betrekkelijk vlak eiland met in het midden een plateau van 400—500 meter hoogte, uit welks randen een aantal bergpieken omhoog rijzen, zelden hooger dan 800 meter, op Réunion zijn ettelijke bergen hooger dan de hoogste punten van Noorwegen! Verschillende toppen overschrijden de 2600 meter en de hoogste berg, de Piton de Neige, is zelfs 3069 meter hoog! ☼ De Piton de Neige maakt deel uit van een in het noordwestelijk deel van het eiland gelegen bergmassief. Een tweede massief in het zuidoosten schaart zich om de Dôme de la Fournaise, een actieven vulkaan van niet minder dan 2600 meter hoogte. Behalve dezen rookenden en vuurspuwenden berg bezit het eiland nog eenige uitgedoofde vulkanen van nog grooter hoogte. De beide berggruggen zijn verbonden door een op 1600 meter gelegen hoogvlakte, de Plaine des Cafres. ☼ Men bedenke bij dit alles dat we ons niet op een groot vasteland bevinden, maar op een nietig eilandje temidden van de baren van den oceaan. Réunion is maar weinig

grooter dan Mauritius, namelijk een 250.000 hectaren, met een omtrek van 225 kilometer of 55 kilometer meer dan Mauritius. De grootte van het eiland is dus zoo tennaastebij die van onze provincie Friesland, zoodat de afstand van de kust tot het centrum van het eiland niet meer dan een 30 kilometer bedraagt. Daarbij stijgt het land niet dadelijk bij de kust, maar eerst na een kilometer of vijf, zoodat men over een afstand van bijvoorbeeld Delft naar Leiden 3000

meter naar omhoog gaat. ☼ Dat het in het centrum van dit eiland regenen of . . . sneeuwen kan, laat zich denken. Immers, de vochtige oceaanwind is gedwongen 3 kilometer op te stijgen en dus zoo'n 15°—20° C. af te koelen. Alleen in de vroege ochtenduren steekt de Piton de Neige trotsch zijn kop in den azuurblauwen hemel omhoog. Tegen 10 uur begint de wolkvorming op 2000 meter hoogte. Eerst bescheiden, kleine, witte stapelwolkjes; een uur later hebben zij zich aaneengeschaard, maar laten de toppen der bergketens nog vrij.

LA RÉUNION

Weer een uur later verdwijnt de eene bergrug na den andere in de witte massa, die allengs een donkerder aanzien begint te vertoonen. Nog iets later

begint de lucht een dreigend karakter aan te nemen, en hier en daar wordt zij pikzwart. Zware buien beginnen zich nu te ontlasten en na enkele minuten storten zich van de steilten der bergen honderdtallen watervallen in de peillooze diepten . . . Iets lager banen zich ongeduldige bergbeken een weg door de duistere ravijnen, ja zij

ZWARE REGENWOLKEN BIJ ST. ANDRÉ OP LA RÉUNION

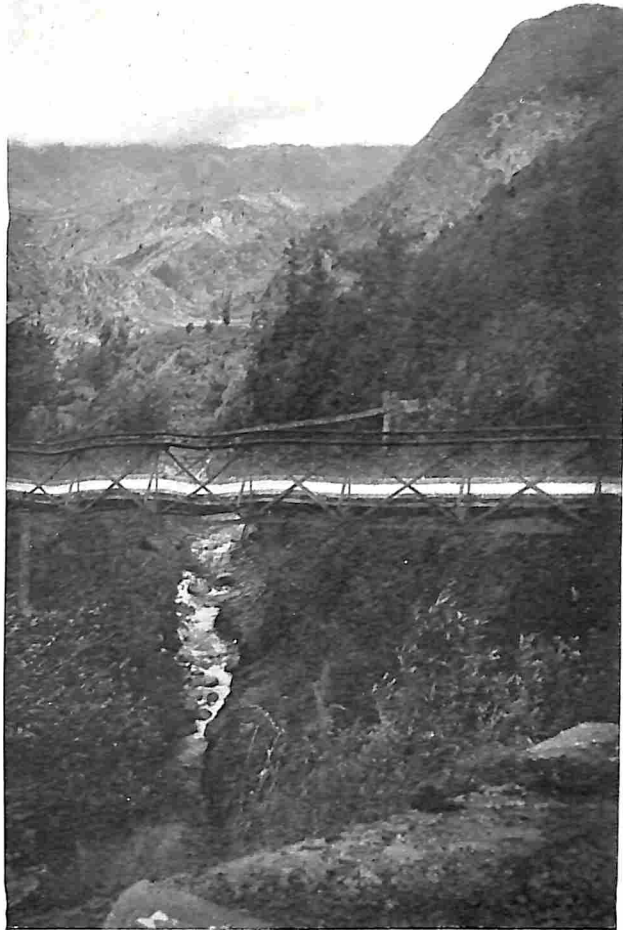
stormen naar de zee toe. Tegen de bergketens tekenen zich regenbogen af . . . De zon boven den wolkenloozen oceaan neigt ter kimme, de wolken beginnen te breken en te verdwijnen. Alleen de meest onwilligen hebben een tijdelijke schuilplaats gezocht in de dalen. De zon is ondergegaan en het wordt snel donker. De sterren breken flauw door en de maan komt op, vreemd en rood. Nog een korten tijd en het is nacht. Doodstil. De wind is geheel gaan liggen en de atmosfeer is klaar geworden. De sterrenhemel flonkert in serene pracht. De maansikkel wordt zichtbaar boven de hoogste bergen. Zij verheffen in den stillen nacht eenzaam hun toppen, beschenen door het nu zilveren licht van de vriendelijke maan . . .

stormen naar de zee toe. Tegen de bergketens tekenen zich regenbogen af . . . De zon boven den wolkenloozen oceaan neigt ter kimme, de wolken beginnen te breken en te verdwijnen. Alleen de meest onwilligen hebben een tijdelijke schuilplaats gezocht in de dalen. De zon is ondergegaan en het wordt snel donker. De sterren breken flauw door en de maan komt op, vreemd en rood. Nog een korten tijd en het is nacht. Doodstil. De wind is geheel gaan liggen en de atmosfeer is klaar geworden. De sterrenhemel flonkert in serene pracht. De maansikkel wordt zichtbaar boven de hoogste bergen. Zij verheffen in den stillen nacht eenzaam hun toppen, beschenen door het nu zilveren licht van de vriendelijke maan . . .

1) Zie de nrs. 18—21 van dezen jaargang.

II. TWEE ONVERGETELIJKE TOCHTEN

Hierboven hebben we het een en ander over de prachtige natuur van het eiland Réunion meegedeeld, waardoor het met recht een aardsch paradijs kan worden genoemd. Thans zullen we een tweetal uitstapjes gaan maken teneinde het paradijs nog een beetje nader te leren kennen. ☞ Het eerst gaan we naar Hellbourg, een op 800 meter hoogte gelegen badplaats en alleen van het noordoosten van het eiland te bereiken. Vandaar gaan we weer langs denzelfden weg terug en reizen naar het zuidwesten om van dat gedeelte uit de op ruim 1000 meter gelegen badplaats Cilaos te bezoeken. ☞ Het eiland is dus badplaatsen in de bergen rijk, een gevolg van zijn vulkanischen aard. Er zijn vele thermische bronnen met geneeskrachtig water, rijk aan mineralen. Lijders aan jicht, ischias, reumatiek en andere kwalen vinden in genoemde badplaatsen genezing. ☞ Wanneer men in de eenige „haven” van het eiland aankomt — wij zetten het woord haven tusschen aanhalingsteekens om redenen welke wij in een volgend artikel zullen mededeelen — moet men om Hellbourg te bereiken de hoofdstad St. Denis passeeren, een stad van 23.000 inwoners, dat is bijna driemaal kleiner dan Port Louis, de hoofdstad van Mauritius. ☞ De reis van Le Port naar St. Denis kan geschieden per trein. Het voor-

LA RÉUNION. OP WEG NAAR HELLBOURG.
DE WEG KRUIST ENKELE MALEN DIT
RAVIJN

BERGWEIDE, MET MEERTJE, PIJNBOOMEN EN WATERVALLEN BIJ
HELLBOURG OP LA RÉUNION

maken. ☞ De Réunionneezen of Bourbonneezen be-roemen er zich op de langste tunnel van de wereld te bezitten. Nu, dat is wel een beetje overdreven, maar een feit is dat van den afstand van 20 kilometer er 12 door tunnels worden afgelegd, van waaruit men hier en daar een wondermooi uitzicht heeft op den oceaan. Die tunnel, in drie deelen, is een kranig stuk

— NAAR DE BADPLAATS HELLBOURG

ingenieurswerk. ☞ De reis met het treintje is op zichzelf al een merkwaardigheid en deswege de moeite waard. De coupés worden gekenmerkt door de omstandigheid dat, terwijl de portieren gesloten zijn, men desalniettemin met gemak een paar cadetjes tusschen de „kieren” doorschuiven kan. Een andere aantrekkelijkheid, althans tot begin 1933, was dat men per zooveel reizigers in de coupé één vetkaarsje meekreeg, waarvan de afmetingen wiskundig waren bepaald, zoodat het juist toereikend was om in de tunnels een oogje in het zeil op zijn mede-passagiers te houden. Tegenwoordig zijn ook de Réunionneesch spoorwegen niet aan de moderniseering ontkomen en zijn de wagons verlicht met elektrische lampen van een paar kaars sterkte. De gammele wagentjes en puffende, zenuwachtig gillende lokomotiefjes zullen evenwel nog wel langen tijd hun dienst doen. ☞ Voor degenen die slechts één dag blijven kunnen, namelijk gedurende den tijd dat het schip in de haven ligt, is het echter noodzakelijk van een auto gebruik te maken en deze liefst van tevoren te bestellen. Dus was de kapitein van de „Roggeveen” zoo vriendelijk draadloos via den agent van de K.P.M. te

St. Denis een auto te bestellen, welke dan ook in Le Port bij aankomst op het reislustig gezelschap stond te wachten. ☞ De Réunionneezen weten echter te rekenen. Hoewel tamelijk wat automobielen over de niet al te slechte wegen rijden, schijnt er op Réunion een soort gilde van autoverhuurders te bestaan. Voor de rit van Le Port naar St. Denis, een afstand over den weg van ongeveer 32 kilometer, moeten 175 francs op goudbasis neergeteld worden, of voor heen en terug 350 francs, dus 35 gulden. En voor Hell-

bourg, nog een 45 kilometer verder, komen er nog een paar honderd francs bij. En vraag niet wat voor een wagen men aanbiedt! In ieder geval werden door den schrijver van dit artikel te St. Denis namens het gezelschap eenige zakelijke woordjes gesproken tot „monsieur le patron”, wat de gewenschte uitwerking had, want er verscheen een tamelijk goede

6-persoons auto op het tooneel met reservebanden, zoodat we zonder al te groot risico den tocht konden ondernemen zonder de boot voor onzen neus te zien wegvaren, een vrees, waartoe de wagentjes, die naar Le Port waren gestuurd, gegronde aanleiding hadden gegeven. ☼ Intusschen is de tocht naar Hellbourg iets waard. Reeds de weg van de haven naar de hoofdstad, die enkele honderden meters klimt en ten slotte na fantastische berggezichten en prachtige uitzichten over den oceaan, plotseling een schitterend panorama over het in het zonlicht badende St. Denis opent, geeft veel te genieten. ☼ We hadden geen tijd om in St. Denis in het zoölogisch museum den werkelijk witten raaf van het eiland te zien, noch een bezoek te brengen aan Abd-el-Krim, in deze stad geïnterneerd. ☼ Van St. Denis gaan wij eerst nog 27 kilometer langs de kust door velden suikerriet en langs plaatsen die alle met „Sainte” of „Saint” beginnen, totdat bij Saint André de weg een rechten hoek naar rechts maakt en de tocht naar boven begint door een eng dal, waarin

een riviertje naar beneden stroomt. Steil rijzen de bergwanden honderden meters op, zoodat het tamelijk donker in het ravijn is. Maar des te verrassender is het gezicht als bij een kromming het dal ineens een richting neemt, zoodat het door de zon wordt beschenen. Door gebrek aan

BLOEIENDE DEN

ruimte loopt de weg nu eens links, dan weer rechts van den bergstroom en soms liggen de bruggen maar een paar honderd meter van elkaar. De plantengroei, welke eerst zuiver tropisch is, begint allengs een ander karakter te krijgen en langzamerhand verschijnen de sparren en dennen. Hier en daar davert een waterval honderden meters omlaag. Op ongeveer 700 meter, na een reeks haarspeldbochten, verwijdt zich het ravijn en zien we uit op een vlakte met een schilderachtig gelegen bergmeer en een echte Alpenweide. Enkele pijnboomen steken prachtig af tegen het kristalblauwe water. Op den achtergrond verheffen zich de bergreuzen, waarvan de koppen al dicht in de donkere wolken komen te zitten. ☼ Het duurt nu niet lang meer of we bereiken tegen het middaguur het einddoel van den tocht, Hellbourg. Veel tijd hadden we hier niet, maar toch nog juist genoeg om even van de wonderbaarlijke ligging te genieten en kennis te maken met het primitieve hotelletje, waar men weet hoe slechte koffie te zetten. Daarna moest snel de terugtocht worden aangevaard, waarbij nog te genieten was van een gedeelte van een stuk regenboog, dat zich afteekende tegen de smalle strook van den hemel welke het ravijn zichtbaar liet. (Wordt vervolgd in het nr. van 18 dezer)

In het dennenbosch

DOOR M. BARENDRECHT—HOEN

HET is warm. Gloeiend heet is het zand op den landweg, die gedurende een paar droge dagen van aanhoudenden zonneshijn zijn hardheid verloor en mul werd, zoo mul dat onze voeten groote kuilen achterlieten en onze schoenen voortdurend zand scheppen. Droog en dor lijkt alles na slechts een week van zon; het gras schroeit aan den stengel, de planten kwijnen en slechts de groote vlierstruiken, die zulk een belangrijke plaats innemen op het erf in Overijssel, staan beladen met witte bloemtulpen. ☼ Overijssel is rijk. Vandaag hebben we nu eenmaal besloten een tocht naar de zandverstuivingen te maken, maar eigenlijk hadden we beter de vochtige weilanden kunnen opzoeken, die vol wuivend wollegras, vol koekoeksbloemen en ratelaars staan. Of we hadden naar de meertjes in het bosch kunnen gaan, de prachtige hooilanden, omsingeld met wilgen, waar we vast

en zeker wel reeën zouden zien, of wij hadden het groote landgoed kunnen kiezen met zijn statige lanen, zijn oude paden en intieme hoekjes. Waarom wij nu eigenlijk met alle geweld zand in onze schoenen willen hebben en zon willen zien? Misschien wel omdat de ge-

dachte aan winter en nawinter en nog eens een nawintersche periode ons niet loslaat, misschien wel omdat wij de zandverstuivingen altijd vergeten als wij hier voor een kort week-end logeeren. ☼ Dus wij loopen en wij zwoegen door het barre zand en over een paar maanden, als de kachel weer wordt aangemaakt, zullen wij aan dezen dag als aan iets heerlijks terugdenken. Nu mopperen we wel een beetje. Al dat zand, dat zoo droog is, dat gras dat er zoo verdord uitziet en de dennen, zoo zonder eenig frisch groen, die al het licht onderscheppen, zoodat er op den boschbodem niets wil groeien, slechts naalden, bruin en dor zich ophoopen. ☼ Mieren wandelen over het pad, ergens aan den rand van het bosch zagen we een groot nest, zoodat het niet geraden is hier op den grond te gaan zitten. Eigenlijk raakt onze aandacht wat verslapt, maar dan ontdekken we, dat er aan die dennen toch nog aardig wat te zien is, al is de prachtige bloeitijd al een paar weken voorbij en al zijn de kaarsjes niet meer zoo lichtgeel en dik bepoederd met stuifmeel als eind Mei — begin Juni. Het moet een prachtig gezicht zijn geweest, dit bosch in vollen bloei! De sparren, soms meer dan veertig meter hoog, met hun zware, donker-

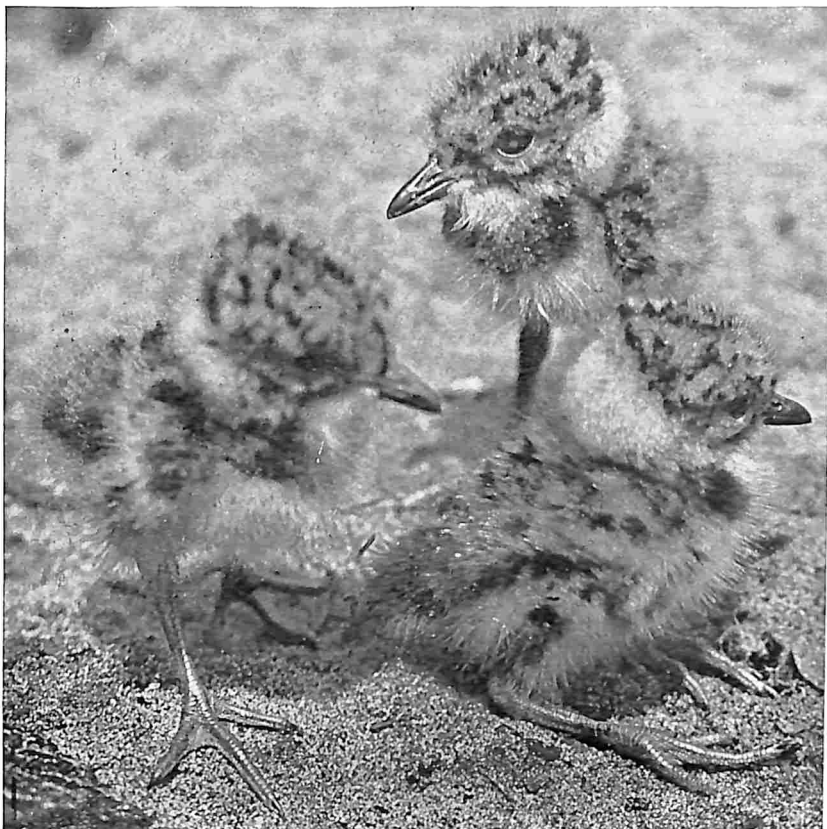

Foto Jan P. Strijbos

DE ZOMER IS DE TIJD DER JONGE VOGELS: JONGE KIEVITEN

groene takken, die zoo zwierig afhangen, die zich aan het eind zoo prachtig omhoogbuigen, vol bloemen, vol karmijnroode aardbeiachtige bloemen tusschen de donkere naalden en de rossige takken, afstekend tegen de donkere schaduwen in den boom, of beladen met roode kaarsjes, de toekomstige zaadkegels. De aardbeiachtige „bloemetjes”, die zich ontpopten als stuifmeeldragers en die wolken van zwavelgeel poeder de lucht inzonden, waren natuurlijk de mannelijke bloemen, het roode kaarsje was het kegeltje, dat zich heel langzaam gaat ontwikkelen. Van dit alles zijn nog maar de resten te zien, hier en daar ontdekken we nog een restje van de pracht, maar deze is nu niet meer voor ons weggelegd. Vele van de vroegere aardbeitjes zijn nu afgevallen; de dennen echter zijn nog niet zoo ver heen, die prijken hier en daar nog met stuivende meeldraadbloemen en de kleine, vrouwelijke kegeltjes, die nu nog rechtop staan, maar eigenlijk direct na den bloeitijd gaan hangen, zijn nog duidelijk te zien. Maar al is het hoogtepunt van den bloeitijd dan ook voorbij, toch is het sparren- en dennenbosch nog lang niet saai. Saai is het eigenlijk pas in Augustus en September te noemen, maar dan zijn er weer de dennenappels, de kegels, die de aandacht trekken. Nu zijn er nog de jonge loten, de knoppen. Want al is een dennenboom ook altijd groen, nieuwe takken, nieuwe bladeren krijgt hij evenals alle andere boomen ook. Dit uitkomen van de jonge knoppen is een aardig gezicht. De bruine schubben, die de knoppen zoo vast omsloten, laten los, maar vallen nog niet

dadelijk op den grond en omringen als een wollig kransje het jonge takje. Heel snei groeit dit uit en het grappige is, dat zij bij jonge boomen veel langer worden dan bij oudere; het verschil is soms wel twee decimeter. In het begin is alles nog pril groen en zijn de naalden nog klein, maar binnen een paar weken zijn de jonge takken al flink uitgegroeid en als onze zomervacantie begint, is er al bijna niets meer van te zien. Jammer eigenlijk, dat er zooveel gebeurd voor den 13den, 14den of 15den Juli, de data waarop de scholen worden gesloten en de menschen vacantie nemen, want zoo'n dennen- en sparrenbosch in bloei of vol jonge, zich ontplooiende knoppen is even mooi als een boomgaard of een veld vol tulpen en omdat wij nu het geluk hebben in Juni buiten te zijn, letten we maar niet al te veel op den mullen zandweg en trachten we aan het zand in onze schoenen te wennen. Wie iets van de natuur wil zien, moet zich nu eenmaal niet uit het veld laten slaan door hitte, regen of anderen tegenspoed. Dikwijls ontdekt men op dergelijke tochten van allerlei, dat men anders mist. Het contact met de natuur groeit erdoor en in onze herinnering blijven zulke tochten altijd gaaf bewaard. En daarom blijven voor ons mulle zandwegen, hitte en dennen-in-bloei met elkaar verbonden. Stuifmeelwolken, zon en zomer, hooren ze niet bij elkaar?

Een provincie-schouwburg in Duitschland voerde eens „Tannhäuser” op. Na afloop der voorstelling was de buste van Wagner in den foyer verdwenen. In haar plaats was een briefje bevestigd met het opschrift: „Van de opvoering van mijn „Tannhäuser” ben ik nog heelemaal wèg! Richard Wagner.”

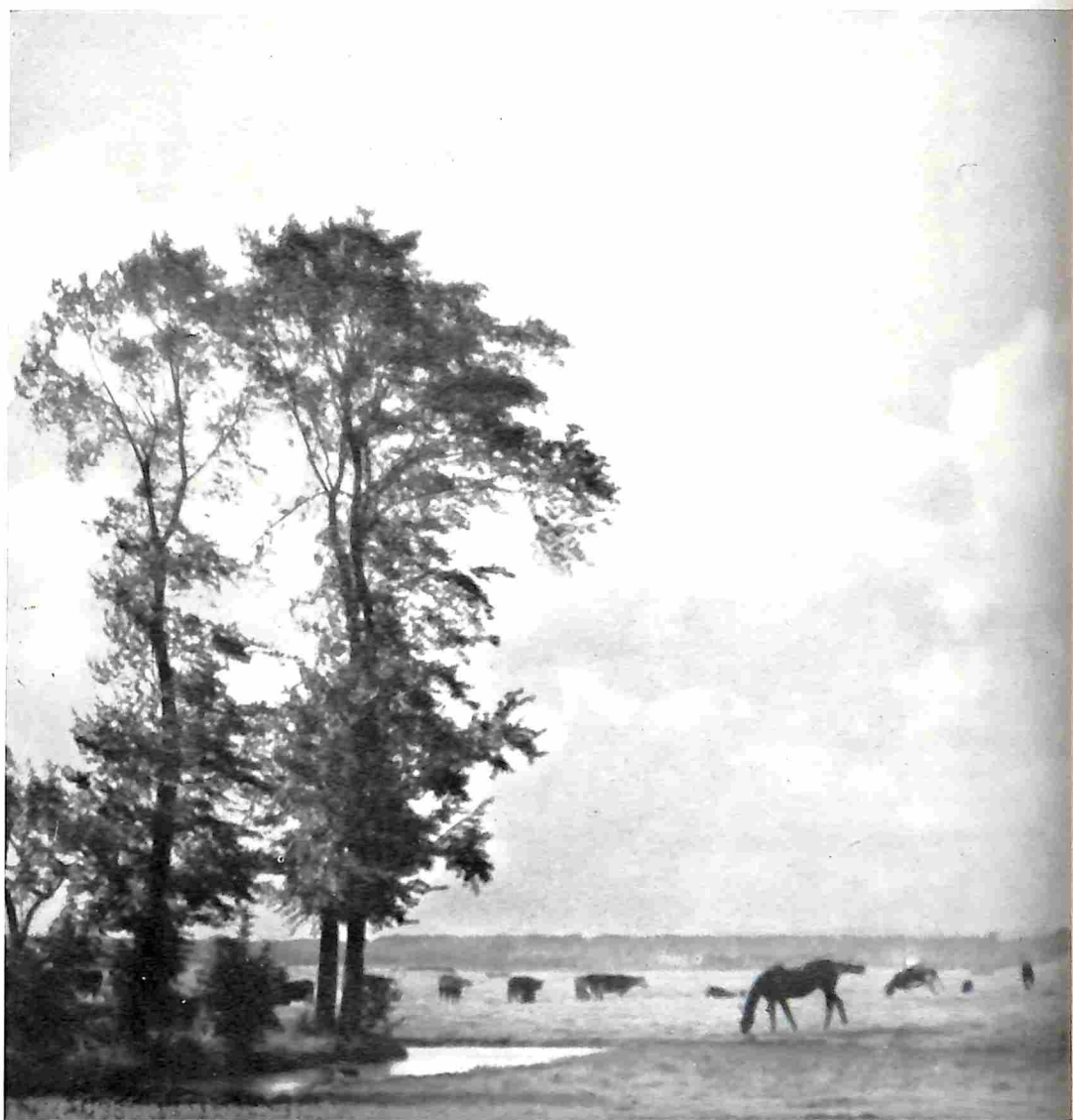

Foto J. Blits

ZOMER IN DEN POLDER